

UNIVERSITETET I OSLO

KANDIDAT

XXXXXXX

PRØVE

JUS5970 1 Barnerett

Emnekode	JUS5970
Vurderingsform	Hjemmeeksamen
Starttid	24.05.2024 06:45
Sluttid	24.05.2024 11:30
Sensurfrist	13.06.2024 21:59
PDF opprettet	14.06.2024 09:35

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
1	JUS5970	Langsvar

¹ JUS5970

1. Foreldrene kan ha felles foreldreansvar etter barneloven selv om barnet har fast bosted barehos den ene. Etter barnevernsloven har foreldrene et restforeldreansvar når omsorgen er overtatt av det offentlige. Gi en fremstilling og sammenligning av hva foreldreansvaret innebærer i disse to situasjonene.

2. Redegjør for reglene om flytting med barnet innenlands og ut av landet etter barneloven. Foreta en vurdering av disse reglene.

Begge oppgaver skal besvares.

Skriv ditt svar her

Spørsmål 1: Foreldreansvar**1.1 Foreldreansvar etter barneloven**

1.1 Innholdet i foreldreansvaret etter barneloven (bl.)

"Foreldreansvar" er et begrep som kom inn i den "nye" bl. i 1981 med en begrunnelse om å fremheve barnas rettigheter og foreldrenes plikter, jf. Innst. O. nr. 30 (1980-81) s.7. Foreldreansvaret er dermed noe annet enn foreldreskap, ettersom det ikke er noen automatikk i at de biologiske foreldrene også har foreldreansvar. Dette ansvaret er regulert i bl. § 30 som som er kombinert som en rett og en plikt til å gi barnet omsorg og foreta bestemmelser i henhold til barnets interesser og behov, jf. første ledd. Retten til omsorg innebærer at man skal tilfredsstille barnets fysiske og psykiske behov for kjærlighet, trygghet, pleie, lek, hjelp med lekser osv (Bendiksen og Haugli, (2021) s. 91). Deler av en slik type omsorg kommer også særlig til uttrykk i annet ledd om at barnet skal få "forsvarleg oppseding og forsyting", og "utdanning etter evne og givnad". Retten til bestemmelse i første ledd knytter seg til "personlige forhold", noe som etter ordlyd omfatter vidt og som etter forarbeidene vil kunne være alt fra medisinsk behandling, pass, valg av skole, vergemål osv, jf. ot.prp.nr. 56 (1996-97) s. 39 og 56. Økonomiske spørsmål er derimot ikke omfattet, ettersom dette reguleres av vergemålsloven, men normalt vil de med foreldreansvar også være verge for barnet, jf. vml. § 16.

Bl. § 30 (3) oppstiller også et uttrykkelig forbud mot bruk av vold, noe som også er fastslått i grl. § 104 (3). Dette presiserer at vold mot barn også er forbud i oppdragelsen, i motsetning til den gamle refselsesretten man hadde etter den gamle barneloven som ble opphevet i 1972. Selv om ikke bl. § 30 (3) oppstiller noen sanksjoner for slik vold i lys av foreldreretten, vil det ha betydning ved valg av hvor barnet skal bo etter bl. § 48 og kunne straffes etter den alminnelige strl. Også passiv medvirkning til vold kan straffes for foreldrene, ettersom de har en omsorgsplikt for barna, jf. strl. og HR-2019-561-A.

Selv om foreldreansvaret favner vidt, er det begrenset ved at ansvaret skal utøves ut fra barnets interesser og behov, samt i tråd med barnets medbestemmelses- og selvbestemmelsesrett, jf. bl. §§ 31 til 33. I tillegg vil ansvaret kunne begrenses av andre lovbestemmelser som har til formål å beskytte barn, herunder blant annet bl. § 30 a. som skal forhindre barneekteskap, oppll. § 2-1 som gir en lovbestemt rett og plikt til opplæring og aml. § 11-1 som skal forhindre barnearbeid.

1.2 Barnets med- og selvbestemmelsesrett

Særlig barnets rett til medbestemmelse og selvbestemmelse står særlig sentralt. Denne rettigheten er både fastslått i grl. § 104 (2) om at "barn har rett til å bli hørt i spørsmål som

gjelder den selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med alder og utvikling", og i BK. art 12 om at "barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal ha rett til å gi uttrykk for disse i forhold som berører barnet" og at dette skal vektlegges ut fra barnets alder og modenhet. Etter BK art 12 nr 2 skal barnet også høres i "rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet".

Medbestemmelsesretten er også fastslått i bl. § 31, og gjelder i likhet med bl. § 30 for avgjørelser om personlig forhold - slik at der foreldrene har en rett og plikt etter § 30 vil barna ha medbestemmelsesrett etter § 31. Medbestemmelsesretten har også betydning for barnet utover dette, ettersom den gjelder ved alle saker av personlig art. Hvor mye vekt man skal legge barnets mening, vil etter bl. § 31 (1) bero på "kor gammalt og modent barnet er". I forarbeidene påpekes det at dette kan bero på om barnet forstår rekkevidden av spørsmålet, hvor fast oppfatning barnet har, bakgrunnen for barnets standpunkt osv, jf. NOU 1977:35 s. 123-124. Det vil altså bero på en skjønnsmessig helhetsvurdering. Det må påpekes at denne medbestemmelsesretten ikke innebærer at barnet skal få bestemme selv, men at barnet skal høres og at barnets synspunkter skal vektlegges i vurderingen. Bl. § 31 (2) påpeker videre at barn som har fylt "7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt" skal få "informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet, mellom anna om foreldreansvaret", og at denne meningen skal vektlegges etter "alder og modning", men etter fylt 12 år skal det legges "stor vekt på kva barnet meiner". Dersom ikke barnet blir hørt i en sak som angår vedkommende, kan dette innebære en saksbehandlingsfeil, jf. bla. Rt. 2012 s. 1985 og Rt. 2012 s. 2039.

Når det gjelder barnets rett til selvbestemmelse, følger det av en rekke lovbestemmelser at barnet får en egen "myndighetsalder" på et visst tidspunkt. Etter bl. § 32 får barnet en slik "myndighetsalder" som gjelder valg av utdanning og inn/utmelding av foreninger når de fyller 15 år, inn- og utmelding av trossamfunn jf. kirkeloven § 3, inngåelse og oppsigelse av arbeidsavtaler jf. vgml. § 10. Når det gjelder spørsmål knyttet til helse og medisinske forhold, oppstiller pasientrettighetsloven en "helserettslig myndighetsalder" på 16 år. En slik selvbestemmelsesrett vil dermed kunne begrense foreldreansvaret etter bl. § 30 i stor grad.

1.3 Rett til opplysninger om barnet ved foreldreansvar

En forelder med foreldreansvar etter bl. har også krav på opplysninger om barnet sitt, jf. bl. § 47. Dersom bare den ene av foreldrene har slikt ansvar, skal den andre forelderen opplysninger om barnet når han blir bedt om det. Man har altså ingen plikt til å gi slik informasjon på eget initiativ. Formålet bak bestemmelsen er å likestille og likebehandle foreldrene, og gjøre det mulig for begge foreldre å følge med på barnets utvikling selv om bare den ene har foreldreansvaret. Det må presiseres at det ut fra bestemmelsens ordlyd bare er opplysninger om barnet som kan gis, ikke om andre forhold. Retten til slike opplysninger kan begrenses hvis det er til "skade for barnet", eller dersom det foreligger taushetsplikt. Det er også mulig å tape retten til å få slike opplysninger om barnet helt eller delvis og evt. for en periode (Bendiksen og Haugli (2021) s. 108).

1.4 Hvem har foreldreansvaret etter bl. og omfanget av plikten.

Bl. gir et utgangspunkt for hvem som har foreldreansvar ut fra foreldrenes samlivsstatus. I tillegg er det stor avtalefrihet blant foreldrene etter loven.

For gifte foreldre følger det av bl. § 34 (1) at foreldrene har foreldreansvaret for barnet sammen. Hvor lenge foreldrene har vært gift og på hvilket tidspunkt foreldrene gifter seg er uten betydning. Gifte foreldre har ikke avtalefrihet til å inngå annen fordeling av foreldreansvaret. Dersom foreldrene derimot separerer eller skiller seg, så fremgår det av annet ledd at de kan avtale om de skal ha foreldreansvaret sammen eller om en skal ha det alene. Dersom det skulle oppstå konflikt om foreldreansvaret, kan saken føres for domstolen. Har fatter domstolen en avgjørelse etter bl. § 48 som skal være det beste for barnet. Dette

kan være enten felles foreldreansvar eller at bare en av foreldrene får foreldreansvar. Det er antatt at felles foreldreansvar normalt vil være det beste for foreldrene, og det kreves "særlige grunner" for at domstolen skal velge en annen løsning, jf. Rt. 2003 s. 35.

Etter bl. § 35 (1) har også foreldre som ikke er gift i utgangspunktet felles foreldreansvar. Dette gjelder for barn født etter 1. januar 2020 ettersom dette har vært en lovendring. Endringen har vært kritisert ettersom endel mener dette ikke vil være den mest praktiske løsningen for barnet og at dette vil fjerne fjernes morspresumsjonen i loven, jf. NOU 2008:9 kap. 7.2. Endringen ble likevel vedtatt. Denne endringen gjelder absolutt for samboene, med mindre de flytter fra hverandre etter at barnet er født. I så fall gjelder reglene i bl. § 34, jf. bl. § 35 (2). Dersom foreldrene ikke bor sammen når barnet blir født, kan mor etter bl. § 35 (1) melde i fra til folkeregisteret at hun ønsker foreldreansvaret alene. Det samme gjelder dersom far ikke ønsker foreldreansvar. Når en slik melding er gitt, får mor foreldreansvaret alene. For barn født før 1. januar vil utgangspunktet automatisk være at mor har foreldreansvaret alene dersom foreldrene verken er gift eller samboende, men at foreldrene har avtalefrihet til å bli enige om noe annet, jf. bl. § 35 (1) slik den var før lovendringen.

Dersom foreldrene bor sammen vil alle forpliktelsene og rettighetene etter bl. § 30 gjelde for foreldrene i fellesskap, jf. bl. § 30 (1). Rettslig sett ligger dermed ansvaret hos begge foreldrene uavhengig av hvordan de velger å fordele det seg i mellom (Bendiksen og Haugli, 2021, s. 113). Dette endres imidlertid dersom foreldrene ikke lenger bor sammen, og barnet enten har delt bosted eller kun fast bosted hos en av foreldrene.

Omsorgsplikten - herunder den daglige oppfølgingen forutsetter at man er sammen med barnet sitt. Derfor vil en stor del av omsorgsplikten etter bl. § 42 (2) falle på den barnet bor fast hos. Dermed begrenses også bestemmelsesretten og bestemmelsesplikten for den forelderen som ikke bor og er sammen med barnet sitt. Bestemmelsesretten ang daglig omsorg, typisk valg av klær og matpakke må såklart tas av den som rent faktisk er sammen med barnet. Det vil i de fleste tilfeller være den faste forelderen man bor hos ettersom man som oftest befinner seg hos vedkommende, men det vil også kunne være samværsforelderen når det utføres samvær, jf. bl. § 42 (2). Den barnet bor fast hos tas også avgjørelser som gjelder "vesentlige sider av omstua" og "større avgjerd om dagleglivet", jf. bl. § 37. Også dette vil begrense bestemmelsesretten og bestemmelsesplikten til den barnet ikke bor med i stor grad. Dette gjelder blant annet valg av barnehage, SFO, valg av fritidsaktiviteter osv. Her vil også flytting innenlands komme inn (noe som behandles nedenfor). Hvilke avgjørelser som fortsatt hører inn under det felles foreldreansvaret også hos den barnet ikke bor fast med, fremgår begrenset grad av bl. Bl. § 40 nevner uttrykkelig flytting til utlandet jf. bl. § 37, endre navn jf. navneloven § 12 jf. 2, verge jf. vgml. § 16, pass jf. passloven § 4, adopsjon jf. adopsjonsloven § 10 osv. For å kunne ta slike avgjørelser må både den barnet bor fast hos OG den andre forelderen med foreldreansvar bli enige.

Kort fortalt vil foreldre med felles foreldreansvar som ikke bor sammen oppleve en slags 3deling av foreldreansvaret når det gjelder bestemmelsesretten. De største og aller viktigste avgjørelsene må fortsatt tas i fellesskap av begge foreldre med foreldreansvar. De litt mindre men fortsatt viktige avgjørelsene tas av den barnet bor fast sammen med, mens de mer dagligdagse spørsmålene som f.eks. hva slags sko barnet skal ha på seg vil bli tatt av den som er sammen med barnet på dette tidspunktet (Bendiksen og Haugli, 2021) s. 117).

1.2 Foreldreansvar etter barnevernsloven ved omsorgsovertakelse

Den nye barnevernsloven kap 5. skiller uttrykkelig mellom omsorgsovertakelse og fratakelse av foreldreansvar. Fratakelse av foreldreansvar er ansett for å være mer inngripende enn en omsorgsovertakelse og krever etter bvl. § 5-8 at det både er truffet "vedtak om omsorgsovertakelse" OG at det foreligger "særlige grunner" for å frata foreldreansvaret. Ordlyden "særlige grunner" indikerer en høy terskel og at det må være nødvendig å frata foreldreansvaret for å ivareta barnets beste. I forarbeidene nevnes det eksempelvis dersom

foreldrene ikke ønsker å utøve foreldreansvaret eller motsetter seg å ta beslutninger om barnet, så kan foreldreansvaret fratas, jf. Prop. 133 L (2020-2021) s. 218.

Utgangspunktet er dermed at foreldrene skal beholde foreldreansvaret, selv om omsorgen overtas av barnevernet etter bvl. § 5-1. En omsorgsovertakelse vil imidlertid begrense foreldreansvaret, ettersom overtakelsen innebærer at barnet fysisk flyttes fra foreldrene sine. Dette gjør at både omsorgsplikten, bestemmelsesretten og bestemmelsesplikten til foreldrene begrenses i stor grad.

Hvem som har ansvaret for barnet etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, reguleres av bvl. § 5-4.

Etter bvl. § 5-4 (1) det barnevernstjenesten som overtar omsorgen fra barnet etter foreldrene, og som er ansvarlige for å gi barnet forsvarlig omsorg. Videre fremgår det at barnevernstjenesten også skal ta avgjørelser som *"har betydning for barnets dagligliv"* herunder bla. barnehage, SFO og fritidsaktiviteter. Etter bvl. § 5-4 (2) er det *"fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor"* som *"utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene som barnevernstjenesten fastsetter"*. Ordlyden "å utøve omsorg" indikerer også mer dagligdagse spørsmål av mindre karakter, herunder eksempelvis valg av klær som barnet skal ha på seg. Samtidig begrenses fosterforeldrene og institusjonens myndighet av at de utfører tjenesten "på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene som barnevernstjenesten fastsetter". Ordlyden i bestemmelsen indikerer en form for instruksjonsmyndighet og delegasjonsrett mellom barnevernsmyndighetene og de som utfører den daglige omsorgen.

At ansvaret for å utøve den daglige omsorgen har gått over fra foreldrene og til fosterforeldrene/institusjonen der barnet bor, innebærer at foreldrene ikke lenger plikter å gi "omsut og omtanke" og "forsvarleg oppseding og forsyting" slik som de opprinnelig har etter bl. § 30. Plikten til å sørge for at barnets fysiske og psykiske omsorgsbehov er oppfylt, herunder å sørge for at barnet har det trygt, har mat, varme klær, hygiene osv. påhviler dermed ikke lenger foreldrene ettersom de ikke lenger til enhver tid har den faktiske omsorgen for barnet. Det er en naturlig konsekvens ettersom det kun vil være de som rent fysisk er sammen med barnet som har mulighet til å oppfylle disse behovene. Foreldrenes underholdningsbidrag for barnet gjelder likevel til tross for at barnet plasseres utenfor hjemmet såfremt kommunen krever at det skal betales oppfostringsbidrag jf. bvl. § 15-12. Normalt vil foreldrene også ha krav på samvær og kontakt med hverandre etter en omsorgsovertakelse, jf. bvl. § 7-1. Samværsvedtaket vil kunne variere i stor grad fra sak til sak, der noen vil ha rett til samvær av større omfang enn andre ut fra barnets beste og behov, jf. bvl. § 7-2. Under slikt samvær vil foreldrene fortsatt ha omsorgsplikt, jf. bvl. § 7-2 og bl. § 42. Dette er naturlig ettersom foreldrene normalt vil være alene med barnet under samvær med mindre det er fastsatt bestemte vilkår for samværsretten, jf. bvl. § 7.2 Omsorgsplikten for barnet vil også kunne tilbakeføres dersom vedtaket om omsorgsovertakelse oppheves og barnet flytter tilbake til foreldrene sine igjen. I slike tilfeller vil omsorgsplikten for foreldrene gå over til å bli slik som jeg har redegjort for ovenfor.

Det er imidlertid ikke bare omsorgsplikten etter foreldreansvaret som begrenses ved en omsorgsovertakelse. Foreldrenes bestemmelsesrett og bestemmelsesplikt vil også bli begrenset i svært stor grad, noe som kommer uttrykkelig frem i bvl. § 5-4. Det fremgår av ordlyden at fosterforeldrene/institusjonen skal "utøve" den daglige omsorgen og at "barnevernstjenesten skal ta avgjørelser" på vegne av barnet, noe som forutsetter en beslutningskompetanse. Etter bvl. § 5-4 (1) er det barnevernet som skal ta avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, herunder blant annet valg av barnehage, sfo og fritidsordninger. Dette er ansvar som opprinnelig tilhørte den av foreldrene som barnet bodde fast hos (eller delt omsorg). Det må imidlertid påpekes av barnets selvbestemmelses- og medbestemmelsesrett som er redegjort for ovenfor, også vil kunne avgrense barnevernets

beslutningsmyndighet. I disse tilfellene må barnets mening vektlegges i vurderingen på lik linje som beslutninger foretatt av foreldrene.

Bvl. § 5-4 (3) regulerer også uttrykkelig foreldrenes "rest-foreldreansvar" etter en omsorgsovertakelse. Dette er altså de beslutningene foreldrene etter foreldreansvaret fortsatt kan ta etter omsorgsovertakelsen så lenge det ikke er truffet et vedtak om fratakelse av foreldreansvaret etter bvl. § 5-8. Etter bvl. § 5-4 (3) vil foreldreansvaret være begrenset til å kun gjelde "avgjørelser om barnets grunnleggende personlige forhold", i motsetning til det alminnelige foreldreansvaret som også gir bestemmelsesrett for barnets "personlege tilhøve" jf. bl. § 30 (1). ordlyden "grunnleggende personlige forhold" indikerer at det er tale om de mer inngripende og store avgjørelsene. Bestemmelsen oppstiller eksempler som "valg av skole, endring av navn, samtykke til adopsjon, inn- og utmelding i tros og livssynssamfunn" (gitt at barnet ikke har selvbestemmelsesrett etter "myndighetsalderen" sin). Ordlyden "som valg av" indikerer at det er tale om en ikke-uttømmende liste. Forarbeidene påpeker at når det gjelder bestemmelsesretten knyttet til skole, så er det en forutsetning at dette ikke innebærer noen praktiske utfordringer i forhold til dem som utøver den dalige omsorgen, jf. Prop. 133 L (20202021) s. 209. Også her må barnets selv- og medbestemmelsesrett etter bl. §§ 31 og 32 trekkes inn, og foreldrenes rett til informasjon. "Rest-ansvaret" etter en omsorgsovertakelse vil derfor ha store likhetstrekk med foreldreansvaret hos den forelderen som barnet ikke bor fast hos.

Kort fortalt vil en også foreldreansvaret etter en omsorgsovertakelse føre til en 3-deling. Dagligdagse avgjørelser vil bli tatt av dem som barnet er samme med - herunder fosterforeldrene eller de ansatte på institusjonen. De noe mindre men likevel mer omfattende beslutningene herunder valg av barnehage tas av barnevernstjenesten, mens de mer omfattende og vesentlige spørsmålene fortsatt tas av foreldrene med foreldreansvar, herunder samtykke til adopsjon eller navnendring. Under hver av disse 3 delene vil barnets med- og selvbestemmelsesrett stå sentralt.

Spørsmål 2: Flytting.

2.1 Reglene om flytting av barnet innenlands

Etter bl. § 37 er den den av foreldrene som bor fast sammen med barnet som avgjør "kor i landet barnet skal bu". Dette innebærer at dersom foreldrene med felles foreldreansvar ikke bor sammen, og det er avtalt at barnet bare skal bo fast hos kun en av disse foreldrene, så kan denne "bostedsforelderen" alene bestemme hvor i landet barnet skal bo uten å måtte innhente samtykke fra den andre. Etter bvl. § 42 a (1) plikter vedkommende likevel å varsle den andre forelderen senest 3 måneder før flyttingen, og dersom foreldrene ikke er enige om flytting kan det kreves mekling jf. bvl. §§ 42 a (2) jf. 51. Hensikten bak denne varlingsplikten er nettopp at den muliggjør at partene kan diskutere flytting, inngå en ny samværsordning og forhåpentligvis redusere konfliktnivået, noe som vil være til barnets beste. Hva som innebærer "flytting" er ikke legaldefinert i bl. Det kan imidlertid ikke være slik at enhver form for "flytting" omfattes, herunder om man flytter til et nytt hus i samme nabolag. I lys av formålet med reglene - nettopp å skape stabilitet og unngå vanskeliggjøring blant foreldrene i tråd med barnets beste, indikerer dette at det først er når det er tale om flytting over en større avstand som kan medføre konsekvenser, eksempelvis slik at barnet må bytte skole eller barnehage - at en slik varslings- og evt. meklingsplikt inntreffer.

Dersom foreldrene med foreldreansvar har valgt "delt bosted" etter bl. § 36, innebærer dette begge foreldrene må være enige om "alle de vesentlige avgjørelsene om barnet" og dermed også "kor i landet barnet skal bu". I slike tilfeller kan altså ikke den ene forelderen ta med barnet og flytte unna uten å innhente samtykke fra den andre.

Dersom partene ikke klarer å inngå enighet i lys av avtalefriheten eller mekling, må saken bringes inn for domstolen. Her kan den andre forelderen be om at barnet skal flytte til seg

dersom vedkommende mener det vil være barnets beste, eller man kan be om en midlertidig avgjørelse av hvor barnet skal bo fast jf. bl. § 60.

I slike vurderinger vil særlig hva som er til barnets beste være relevant, jf. bl. § 48 og BK art 3. Som påpekt i forarbeidene vil flytting kunne være en belastning for barnet fordi det *"kan miste nærheten til den andre av foreldrene, og fordi det blir skilt fra venner, skole og nærmiljø."*

Flytting kan også bidra til å heve konfliktnivået mellom foreldrene. På den annen side kan det være nødvendig for den ene av foreldrene å flytte, blant annet på grunn av utdanning, mulighet til å ta arbeid, arbeidstider, økonomi, familie og sosialt nettverk" jf. Prop. 161 L. (2015-2016) s. 40-41. Hva som er barnets beste må vurderes konkret i lys av alle relevante omstendigheter, jf. HR-2019-1230-A avsnitt 36. Normalt må fordelene ved å flytte barnet være større enn konsekvensene flyttingen medfører for barnet, jf. Rt. 1985 s. 467. Eksempel på momenter på rettspraksis tidligere har vektlagt i vurderinger er blant annet barnets tilknytning til nettverk og ressurser på hjemstedet, om barnet er særlig sårbart, prognoser i forhold til det nye stedet barnet eventuelt flyttes til, muligheten for samvær med den andre forelder og ikke minst barnets egen mening, jf. bla. HR-2020-1848, Rt. 2007 s. 376 og HR-2019-1230-A.

Ordningen med at det er den forelder som barnet bor fast med som skal få bestemme hvor i landet barnet skal bo, har vært mye diskutert. I NOU:2008:9 foreslo flertallet at flytting skulle være en avgjørelse som måtte tas av foreldrene med foreldreansvar i fellesskap, men dette ble ikke vedtatt. I NOU 2020:4 Forslag til ny barnelov har flertallet igjen gått inn for at hvorvidt barnet skal kunne flytte innenlands ikke skal ligge hos den barnet bor fast med, men til foreldreansvaret. Hvorvidt dette blir gjennomført, gjennstår å se.

Det er klart at det finnes en rekke fordeler med at det er den som barnet bor fast hos som har bestemmelsesretten. Et sentralt argument har vært den nære sammenhengen mellom bosted, jobb og skole for forelder barnet bor hos. I Norge har man blant annet en flytteplikt ved arbeidsledighet/AAP som innebærer at man kan pålegges å flytte på seg dersom dette vil medføre at vedkommende får jobb. Dette innebærer særlig at man må flytte fra mindre tettsteder til større byer hvor jobbmarkedet er bedre. Gjør man ikke dette - kan man miste retten til stønaden. Dersom den andre forelder setter seg på bakbeina og nekter vedkommende å flytte med barnet dit han eller hun har fått jobb, vil dette sette vedkommende i en vanskelig situasjon.

På den andre siden, vil flyttingen gå hardt ut over den forelder som ikke har fast bosted. En vurdering av hvor barnet skal bo er inngripende og svært betydningsfullt for enhver forelder. Personlig synes jeg det er vanskelig å se at avgjørelser om at barnet skal få pass eller kunne endre navn hører under det felles foreldreansvaret også hos den barnet ikke bor fast med, mens hvor i landet barnet skal bo ikke gjør dette. En konsekvens av et slikt regelverk vil være at den andre forelder havner i en urimelig situasjon hvor deres mening ikke ilegges vekt. Dette kan medføre at enhver forelder vil ønske å ha foreldreansvaret alene utelukkende slik at vedkommende kan bestemme selv hvor barnet skal bo uten å måtte drøfte dette med den andre, noe som ikke kan sies å være i tråd med barnets beste. I et vidstrakt land som Norge er det vanskelig å se at det er landegrensene som ene og alene skal avgjøre, slik at man kan flytte barnet fra Mandal til Kirkenes uten samtykke, men ikke fra Halden til Strømstad - noe som innebærer en kortere geografisk avstand. Personlig mener jeg at regelen bør endret slik som utvalget i en årrekke har anført, slik at avgjørelsesmyndigheten går fra hvem barnet bor fast hos til det felles foreldreansvaret.

2.2 Reglene om flytting av barnet ut av landet

Etter bl. § 40 er hovedregelen at det er den som har foreldreansvaret som avgjør flytting eller opphold til utlandet. Den med foreldreansvar alene kan dermed avgjøre flytting uten den andre biologiske forelderens samtykke, jf. første ledd. Men dersom foreldrene ennå ikke har avgjort hvem som har foreldreansvaret, kan ikke barnet flytte ut av landet før dette er avgjort jf. tredje ledd.

Dersom foreldrene har foreldreansvaret sammen, må altså begge samtykke til flyttingen. Dette gjelder også når et avtalt forhold forlenges eller endres, jf. annet ledd. Dette innebærer at dersom det er innhentet samtykke til flytting til utlandet, men forelderen velger å flytte videre med barnet til et nytt land eller bli boende lenger enn det som er avtalt, så må vedkommende innhente nytt samtykke fra den andre forelderen først. I likhet med flytting til innlandet, er det også en varslings- og evt. meklingsplikt etter bl. § 42 a når man vil flytte barnet ut av landet.

Bl. § 40 må sees i lys av Haagkonvensjonen av 1996 som har til formål å forhindre at barn bortføres og etterlates i utlandet. Gjennomføringen av Haagkonvensjonen gjorde også at man fikk bl. § 56 (1) som innebærer at man kan gå til sak om flytting til utlandet dersom foreldrene ikke blir enige. Det er også mulig å gå til sak dersom man ikke har klart å inngå noen avtale fordi den andre forelderen ikke bor i landet eller er mulig å spore, jf. første ledd annet punktum.

Domstolen kan ta stilling til spørsmålet uten å måtte frata den ene forelderen foreldreansvaret (Bendiksen og Haugli, 2021, s. 102). Et eksempel på dette er HR-2019-1230-A hvor mor krevde rettens avgjørelse for å ta med barna og flytte til Italia uten samtykke fra far. Høyesterett foretok av vurdering av hva som var til barnets beste etter bvl. § 48 i avsnitt 39, hvor det sentrale var hvilke alternativer som forelå som best ville trygge barnas oppvekst og utvikling etter en konkret vurdering av alle relevante momenter i saken (i likhet med vurderingen ved innenlandsflytting uten samtykke som bringes inn for retten ovenfor). Mor fikk medhold fordi forholdene lå tilrette for trygg oppvekt og utvikling, og det var mulig med tilstrekkelig samvær med far også etter flytting. I en slik vurdering vil også barnets egen medvirkning stå sentralt, jf. grl. § 104, BK art 12 og bl. § 31. Barnet skal høres og barnets mening skal vektlegges i vurderingen.

At begge foreldre MÅ samtykke før flytting til utlandet, tydeliggjør hvor viktig og inngripende tiltaket vil være for foreldrene. Slik burde reglene også være ved flytting innenlands

Ord: 4254